

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра полоністики і перекладу

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

КУЛЬТУРА МОВИ ТА КОМУНІКАЦІЇ

підготовки **БАКАЛАВРА**

спеціальності **035 ФІЛОЛОГІЯ**

освітньо-професійної програми **МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА (ПОЛЬСЬКА). ПЕРЕКЛАД**

Луцьк - 2024

Вибірковий освітній компонент **«КУЛЬТУРА МОВИ ТА КОМУНІКАЦІЇ»**
підготовки **БАКАЛАВРА** галузі знань **03 ГУМАНІТАРНІ НАУКИ** спеціальності
035 ФІЛОЛОГІЯ освітньо-професійної програми **МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА**
(ПОЛЬСЬКА). ПЕРЕКЛАД

Розробник: Наталія Касянчук, старший викладач кафедри полоністики і перекладу

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

доц. Н. М. Цьолик

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри полоністики
і перекладу**

протокол № 2 від 05 вересня 2024 р.

Завідувач кафедри

проф. Сухарєва С. В.

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1.

Найменування показників	Освітній ступінь, ОПП, спеціальність	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	підготовки БАКАЛАВРА спеціальності 035 ФІЛОЛОГІЯ освітньо-професійної програми МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА (ПОЛЬСЬКА). ПЕРЕКЛАД	Вибірковий освітній компонент
Кількість годин / кредитів 150 / 5		Рік підготовки 2
ІНДЗ: немає		Семестр 3
		Лекції 10 год.
		Практичні 20 год.
		Лабораторні
		Самостійна робота 110 год.
Польська та українська мови викладання		Консультації 10 год.
	Форма контролю: залік	

2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Касянчук Наталія Миколаївна

Науковий ступінь

Вчене звання

Посада старший викладач кафедри полоністики і перекладу

Контактна інформація +380674573702, Kasianchuk.Nataliya@vnu.edu.ua

[Дні занять](#)

3. ОПИС ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу

Предметом вибіркового освітнього компонента є вивчення ключових теоретичних аспектів, що стосуються мовної культури, а саме традиційних та сучасних концепцій культури мови, поняття норми, взаємозв'язків між мовною системою, нормою та її використанням, а також інновацій та помилок в мові; ознайомлення зі специфікою взаємозв'язків між мовою та культурою, мовою та суспільством, а також мовою та її носіями.

2. Мета і завдання вибіркового освітнього компонента

Метою ОК є ознайомлення здобувачів освіти з різнобічним концептом культури польської мови; теоретичне і практичне освоєння питань, що стосуються мовних норм та типових помилок у комунікації.

Основні завдання ОК:

- розкрити неоднозначність поняття «культура мови»;
- освоїти основні терміни теоретичної лінгвістики: мовна норма, узус, мовна інновація, мовна помилка;
- використовувати теоретичні знання засвоєні впродовж вивчення ОК «Польська мова» та ОК «Культура мови та комунікації» під час аналізу текстів різних стилів на наявність мовних інновацій та помилок;

- окреслити основні процеси мовної політики Польщі.

Для реалізації мети і завдань освітнього компоненти у ході освітнього процесу використовуються такі **методи навчання**, як: пояснювально-ілюстративний і відтворювальний (виклад, пояснення, консультивання, робота з підручниками, посібниками, словниками, таблицями, схемами, виконання вправ, практичних завдань); проблемно-пошуковий (евристична бесіда, робота з науковою літературою, розв'язання проблемних лінгвальних ситуацій, дослідження); філологічного аналізу (узагальнення, синтез, аналіз, порівняння, зіставлення мовних явищ та процесів); комунікативно-творчий з елементами інтерактивного навчання (розв'язання творчих завдань, моделювання комунікативних ситуацій, робота в парах / групах, рольові ігри, мозковий штурм); дистанційного навчання тощо. Форми і методи контролю знань здобувачів освіти: усне / письмове поточне опитування, тестовий контроль знань, виконання навчально-дослідницьких завдань, презентація, самостійна робота, контрольна робота, залік тощо.

3. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність:

ІК: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-4: Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-5: Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-6: Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7: Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-8: Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК-9: Здатність спілкуватися іноземною мовою як усно так і письмово.

ЗК-10: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-11: Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-12: Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій в галузі знань.

ЗК-13: Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові компетентності:

ФК-2: Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК-3: Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються.

ФК-4: Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК-6: Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК-7: Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК-8: Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК-9: Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ФК-10: Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК-13: Здатність здійснювати кваліфікований усний та письмовий переклад текстів різних жанрів і стилів.

Програмні результати навчання:

ПРН-1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН-2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН-3: Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН-5: Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПРН-6: Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН-8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН-9: Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПРН-10: Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН-11: Знати принципи, технології і прийоми створення, редагування усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ПРН-12: Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН-14: Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН-15: Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН-17: Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 2.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ бал
Змістовий модуль 1. Podstawowe pojęcia teoretyczne kultury języka i komunikacji.						
Temat 1. Kultura języka: rozumienie terminu. Składniki kultury języka.	16	1	2	12	1	ДС, РЗ, 5
Temat 2. Podstawowe pojęcia teoretyczne kultury języka: teksty, uzus, norma, system.	16	1	2	12	1	ДС, РЗ, Т, 5
Temat 3. Norma językowa. Poziomy i typy normy współczesnej polszczyzny. Warianty w normie i ich typy.	17	2	2	12	1	ДС, ІРС, РЗ, 10

Temat 4. Innowacje językowe a błędy językowe. Typy błędów językowych.	32	2	4	24	2	ДС, РЗ, ІРС, Т 20
Разом за модулем 1	81	6	10	60	5	40
Змістовий модуль 2. Polityka językowa w Polsce.						
Temat 5. Podstawy działalności kulturalnojęzykowej. Polityka językowa.	17	2	2	12	1	ДС, РЗ, ІРС, 5
Temat 6. Estetyka słowa. Brutalizacja języka publicznego. Grzeczność językowa.	16	1	2	12	1	ДС, РЗ, Т, 10
Temat 7. Manipulacja językowa. Nowomowa.	16	1	2	12	1	ДС, РЗ, ІРС, 5
Temat 8. Mówienie Ukraińców uczących się języka polskiego: tendencje, typowe błędy.	20		4	14	2	ДС, РЗ, ІРС, 10
Контрольна робота						КР 30
Разом за модулем 2	69	4	10	50	5	60
Всього годин/ Балів	150	10	20	110	10	100

Форма контролю: ДС – дискусія, Т – тести, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, КР – контрольна робота тощо.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИКОНАННЯ

1. Підготувати презентацію «Składniki kultury języka».
2. Підготувати доповідь «Дотримання норм польської мови в соціальних мережах».
3. Прочитати [статтю](#), підготувати презентацію «Jaki jest stosunek Polaków do języka polskiego?»
4. У соціальних мережах вибрати 10 текстів польською мовою (макс. 1000 слів) та проаналізувати їх на наявність помилок.
5. Написати есе «Polityka językowa w Polsce: zalety i wady».
6. Підготувати презентацію: «Przekleństwa w mowie osób publicznych».
7. Переглянути [відео](#), укласти список порад «Як розпізнати маніпуляцію у мові?».
8. Скласти перелік 20 найтипівіших помилок, які роблять українці розмовляючи польською (подати приклади).

6. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Увесь освітній процес повинен відбуватися на засадах чесності, справедливості, відповідальності за результати своєї роботи, довіри до усіх учасників дидактичного процесу, об’єктивності оцінювання, толерантності, соціальної та гендерної рівності (деталі за [посиланням](#)).

Здобувач повинен систематично відвідувати практичні заняття з курсу, не запізнюватися, аби не переривати роботу викладача та своїх колег, не симулювати поганий стан здоров'я під час проведення модульних робіт, екзамену і под.

Усі усні завдання належить складати у призначений викладачем час.

Для виконання завдань з циклу «Самостійна робота» необхідно:

–повторити теоретичний матеріал, котрий опрацьовували здобувачі разом з викладачем на практичних заняттях з курсу;

–при виконанні завдань обов'язково дотримуватись засад доброчесності: подавати лише перевірений ілюстративний матеріал, правильні бібліографічні відомості, зазначати ресурси, котрі Ви використовуєте;

–презентація повинна містити не менше 20 слайдів, відповідати темі, містити ілюстрації, графіки, схеми і под.;

–практичні завдання можна оформляти у друкованій формі або написаній від руки, якщо інше не зазначено у завданні.

Обов'язково потрібно дотримуватись засад академічної доброчесності: під час виконання завдань не можна привласнювати собі результати інтелектуальної діяльності інших осіб, при оформленні результатів своєї праці потрібно подавати покликання на розвідки, котрими послуговувалися у ході підготовки матеріалів, зазначити ресурси, якими користувалися; не можна підтасовувати факти, ілюстративний матеріал, бібліографічні відомості, не допускається користування шпаргалками під час виконання самостійних, модульних робіт, виконання тестів.

Жодні форми порушення академічної доброчесності (недбайливе цитування, присвоєння чужих ідей чи робіт, плагіат, псевдоавторство, неповажне ставлення до учасників освітнього процесу тощо) недопустимі. У разі таких дій – адекватна реакція відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#).

**Під час вивчення вибіркового освітнього компонента визнаються результати навчання, отримані в неформальній (професійні курси/тренінги, онлайн-освіта, стажування тощо) та/або інформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають вибіркового курсу як в цілому, так і його окремим модулям, темі (темам), що передбачені цим силабусом. Деталі щодо процедури зарахування результатів подані за [посиланням](#).*

7. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Формою підсумкового семестрового контролю є **залік**. Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, становить 100. Достатньою для заліку кількістю набраних за всі види запланованих робіт є 60 балів.

Підсумковий контроль успішності здобувача освіти (залік) проводиться у формі тестового опитування знань (60 балів).

Питання, які виносяться на залік:

1. Kultura języka. Składniki kultury języka.
2. Norma językowa.
3. System językowy.
4. Funkcje normy wobec systemu:

5. Użycie a norma:
6. Poziomy i typy normy współczesnej polszczyzny. Warianty w normie i ich typy.
7. Podział innowacji ze względu na funkcje w normie i systemie.
8. Kryteria poprawności językowej.
9. Błędy zewnętrznojęzykowe.
10. Błędy wewnętrznojęzykowe.
11. Kodyfikacja języka.
12. Funkcje kodyfikacji wobec normy językowej i użycia językowego.
13. Podstawy działalności kulturalnojęzykowej.
14. Polityka językowa.
15. Upowszechnianie opisu i kodyfikacji współczesnej polszczyzny.
16. Poradnictwo językowe.
17. Instytucje prowadzące działalność kulturalnojęzykową.
18. Manipulacja językowa.
19. Cechy nowomowy.
20. Wulgaryzmy w języku.
21. Grzeczność językowa.

8. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перекладання)

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Касянчук Н., Невар І. Функціональне навантаження лексичних та граматичних засобів у польських рекламних текстах. Теоретичні та практичні аспекти досліджень іноземної філології, методики викладання іноземних мов та перекладу. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. С. 55-58.
2. Bralczyk J., Markowski A. Rola i miejsce instytucji językoznawczych w kształtowaniu polityki językowej. [W:] Polska polityka komunikacyjnojęzykowa wobec wyzwań XXI wieku. Red. S. Gajda, A. Markowski i J. Porayski-Pomsta. Warszawa, 2005. S. 82-89.
3. Bugajski M. Przeszłość i przyszłość polityki językowej w Polsce. [W:] Polska polityka komunikacyjnojęzykowa wobec wyzwań XXI wieku. Red. S. Gajda, A. Markowski i J. Porayski-Pomsta. Warszawa, 2005. S. 74-81.
4. Bugajski M. Glottopolityka a kultura języka. [W:] M. Bugajski. Język w komunikowaniu. Warszawa, 2006. S. 189-216.
5. Bugajski M. Ważniejsze stanowiska w tradycji kultury języka. [W:] M. Bugajski. Język w komunikowaniu. Warszawa, 2006. S. 25-33.
6. Buttler D., Kurkowska H., Satkiewicz H.. Kultura języka polskiego. Zagadnienia poprawności gramatycznej. Warszawa, 1973.
7. Dąbrowska A., Pasięka M. Błędy językowe w tekstach pisanych przez cudzoziemców – wybrane problemy związane z klasyfikacją i oceną. [W:] Rozwijanie i testowanie biegłości w języku polskim jako obcym. Red. A. Seretny i E. Lipińska. Kraków, 2008. S. 103-113.
8. Grybosiowa A. Ewaluacja pojęcia kultura języka u młodzieży. [W:] Współczesna polszczyzna. Stan, perspektywy, zagrożenia. Red. Z. Cygal-Krupa. Kraków – Tarnów, 2008. S. 41-46.
9. Jurkowski M. Rola prasy w upowszechnianiu poprawnej polszczyzny; Rola radia i telewizji w upowszechnianiu poprawnej polszczyzny; Instytucje i towarzystwa zajmujące się kulturą języka. [W:] S. Frycie, M. Jurkowski, K. Sicińska. Kultura języka polskiego. Warszawa, 2005. S. 199-231.
10. Krawczuk A. Kultura języka jako działalność kulturalnojęzykowa. [W:] A. Krawczuk Leksykologia i kultura języka polskiego. T. 1-2. Kijów, 2011. T. 2: Kultura języka. S. 25-42.

11. Markowski A. Kodyfikacja normy językowej. [W:] A. Markowski. Kultura języka polskiego. Teoria. Zagadnienia leksykalne. Warszawa, 2005. S. 60-67
12. Markowski A. Warianty w normie i ich typy. [W:] A. Markowski. Kultura języka polskiego. Teoria. Zagadnienia leksykalne. Warszawa, 2005. S. 37-41.
13. Markowski A. Sprawność językowa. Zróżnicowanie współczesnej polszczyzny. Pojęcie stylu językowego, cechy dobrego stylu. Stylizacja językowa i jej rodzaje. [W:] A. Markowski. Kultura języka polskiego. Teoria. Zagadnienia leksykalne. Warszawa, 2005. S. 103-123.
14. Miodek J. Kultura języka. [W:] J. Miodek. Kultura języka w teorii i praktyce. Wrocław, 1983. 98 s.
15. Puzynina J. O pojęciu kultury języka. [W:] „Poradnik Językowy”. 1990. Z. 3. S. 153-162.
16. Walczak B. Przegląd kryteriów poprawności językowej. [W:] „Poradnik Językowy”. 1995. Z. 9- 10. S. 1-16.
17. Zdunkiewicz-Jedynak D., Liberek J., 2019, Norma językowa jako obiektywny fakt społeczny. Uwagi polemiczne w kontekście koncepcji Ferdynanda de Saussure’a. [W:] Problemy polskiej normy językowej i kodyfikacji. Red. J. Liberek i D. Zdunkiewicz-Jedynak. Warszawa, 2019. S. 55-92.
18. <https://sjp.pwn.pl/korpus/>
19. <https://sjp.pwn.pl/>
20. <https://wsjp.pl>
21. <https://sjp.pwn.pl/poradnia>
22. <https://sjp.pwn.pl/poradnia>